

**Retrenchment
by Gonar Musor (Batch 26)**

1. Nag-iimpake si Nita ng mga gamit nya para umuwi ng Pilipinas. Makikita ang tiket niya pauwi. Umiiyak habang may tinatawagan sa cellphone. Bago pa niya masabi ang sinapit, biglang sinabi ng kapatid nya na na-confine sa ospital ang ina at ang pitong taong gulang na si Joshua. Baka raw COVID. Pati ang kapatid niya ay naka-isolate at tanging cellphone na lang niya ang koneksyon sa mundo. Buti na lang tumawag si Nita. Nakatira sa lalawigan ng Santander, Cebu ang kapatid at ina ni Nita kasama si Joshua. Wala na ring magawa si Nita kundi ibalita ang pagkatanggal sa trabaho at pag-uwi niya sa lalawigan. Mas lalong nabahala si Nita. Kelangan nang umuwi pero may pag-aalinlangan.
2. Limang taon nang nagtatrabaho sa isang F&B establishment sa Singapore si Nita. Nalaman niya na na-retrench siya sa trabaho dahil sa epekto ng pandemya. Maraming negosyo ang nalugi dulot ng mahabang pagsasara nang ipataw ng Singapore ang circuit breaker measures, ang tawag nila sa lockdown.
3. Dahil sa pandemya, walang kasiguraduhan ang mga natitirang commercial flight at bigla na lang sila nakakansela dahil sa lockdown at travel restrictions sa Pilipinas. Buti na lang nakakuha agad siya ng tiket sa chartered flight na inayos ng embahada para sa mga na-stranded na Pinoy sa Singapore na gusto nang umuwi.
4. Pagkatapos makipag-usap sa kapatid, umiiyak muna nang saglit si Nita. Saka nag-isip. Biglang nag-ring ulit ang cellphone ni Nita. Si Mike na kasintahan niya. Nangungumusta. Ilang buwan na rin simula nang maging sila. Hindi pa naman natatanggal sa trabaho si Mike pero baka sumunod na rin siya sa sunod-sunod na tanggalan sa trabaho.
5. Pansin ni Mike sa telepono na parang umiiyak si Nita. Wala ito, sabi ni Nita. Magkita na lang daw sila sa dating tagpuan sa Gardens by the Bay. Magiging okay lang daw si Nita, pangako niya kay Mike. Pagkatapos magpaalam ni Mike, bumalik sa pag-iimpake si Nita. May isang linggo pa siya sa Singapore bago makalipad pauwi ng Pilipinas.
6. Makikipagkita si Nita sa mga kaibigan niya na kapwa na-retrench sa Lucky Plaza para mamili ng dadalhin pag-uwi sa Pilipinas - Michelle, Lani at Citas. Huling paalam na rin sa paboritong tambayan ng mga Pinoy sa Singapore. Iba-iba ang pananaw sa sinapit na kapalaran sa Singapore. Si Michelle ay isang dalaga na wala namang suliranin sa buhay kaya malungkot lang na uuwi dahil malaking kawalan rin sa kita nya. Si Lani naman ay takot na uuwi dahil sa epekto ng pandemiya sa Pilipinas, mapa-kalusugan o kabuhayan. Si Citas ay sabik na rin na makita ang asawa at mga anak na iniwan sa Pilipinas.

7. Tinanong si Nita ng mga kaibigan kung ano ang nararamdaman niya sa pag-uwi nila. Masaya ba sya, nalulungkot, natatakot? Hindi makasagot si Nita. Ayaw aminin kung ano nga ang nararamdaman sa ngayon.
8. Sa ibang araw naman, bibisitahin si Nita ng matalik niyang kaibigan na DH, si Monette. Isa ring single mother si Monette pero swerte naman siya at hindi nanganganib ang trabaho nya. Mabait ang pinapasukan niyang amo na isang Amerikanong magasawa. Pero kabaligtaran ni Nita ang nararamdaman ni Monette. Gusto nang bumalik ni Monette sa Pilipinas sa pag-aalala sa anak nya. Naiinggit si Nita at sinabi na sana magpalit na lang sila ng kapalaran. Magtatalo ang magkaibigan dahil sa magkasalungat na pananaw. Sa kalaunan ay makakaramdam ng guilt si Nita.
9. Sa sumunod na araw, pumunta sa kahuli-hulihang pagkakataon si Nita sa pinapasukan niyang restoran para magpaalam nang maayos sa manager niya na Singaporean, Mr. Koh. Mabait naman ang pakikitungo ng manager niya sa kanya. Nalulungkot na nagpaalam nang bigla na lang umiyak si Nita. Parang desperadong nagmamakaawa si Nita. Hindi alam ang gagawin. Pilit siyang pinapatahan ni Mr. Koh pero sinabi na wala silang magagawa sa ngayon dahil sa pandemiya at ang epekto nito sa negosyo.
10. Tumakbo papunta sa malapit na CR si Nita. Hindi makahinga habang pilit na pinapatigil ang sarili sa pag-iyak. Napaupo siya habang unti-unting lumuluwang ang paghinga. Tumigil na siya sa pag-iyak habang nag-iisip. Para siyang nalulunod na gustong kumawala. Bakit ganito ang nararamdaman niya? Ayaw ba niyang umuwi? Natatakot ba siya?
11. Nagising si Nita sa sumunod na araw sa pag-ring ng cellphone niya. Ang kapatid niya. Sinagot ni Nita at ang sumalubong sa kanya ay ang paghagulgol ng kapatid. Malubha na raw ang nanay nila habang inoobserbahan si Joshua. COVID daw talaga. Nasa ospital pa rin ang kapatid, naka-isolate. Hindi makasagot agad si Nita at kung paano magpapadala ng pera gayong hindi rin makalabas ng ospital ang kapatid.
12. Makikipagkita si Nita kay Mike. Dahil sa tanggalan din sa trabaho ni Mike, napilitan siyang akuin ang naiwang trabaho ng mga kasamahan niya na naretrench. Sa ibang restoran nagtatrabaho si Mike, pero marahil magsasampung-taon na si Mike sa trabaho mapalad na hindi siya napasama sa ngayon sa mga na-retrench. Gusto sanang puntahan agad ni Mike si Nita sa tirahan niya para magbigay suporta pero sa Gardens by the Bay na lang daw sila magkita kung saan sila madalas mag-date.
13. Sa una parang ordinaryong date lang iyon pero sa kalaunan, alam ng bawat isa na nalalabi na lang ang panahon ni Nita sa Singapore. "Okay ka lang ba?," tanong ni Mike. Sa date na iyon ay lalabas ang tinatago ni Nita kay Mike tungkol sa buhay niya sa Pilipinas na siyang dahilan na rin ng pangamba ni

Nita. Pangamba at takot sa babalikang buhay sa Cebu, kasama na ang pinansyal pati na rin sa kalusugan dahil sa panganib ng COVID-19.

14. Aaminin ni Nita kay Mike na isa siyang single mother at matagal na niya itong tinatago mula nang dumating sa Singapore. Ang kanyang nag-iisang anak na lalake, si Joshua na 7 taon na nasa Cebu ay iniwan niya sa kanyang ina at kapatid na babae. Matanda na ang ina ni Nita pero sa una ay nakakaraos pa naman sila sa simpleng pamumuhay sa probinsiya. Samantala, nagtitinda lang sa palengke ang kapatid ni Nita. Kaunti lang ang kita ngunit sapat na sa pangangailangan nila kung isasama ang perang naipapadala ni Nita buwan-buwan. Masaya na sa pamumuhay nya ang kapatid ni Nita at walang ambisyon na mangibang-bansa rin.
15. Subalit nagka-COVID kaya hindi na niya kayang itago ang katotohanan kay Mike. Nagpapanggap lang si Nita sa buhay na itinaguyod nya sa Singapore. Matatanggap pa kaya siya ni Mike?
16. Mapagtatanto ni Nita na hindi ang pangamba sa babalikang buhay sa Pilipinas ang bumabagabag sa kanya. Ang tunay na bumabagabag sa kanya ay ang iwanan ang komportableng buhay sa Singapore, kabilang na si Mike. Ang pangingibang-bansa niya ay paraan ni Nita ng pagtakas sa pamilya niya sa Pilipinas para mamuhay ng komportable sa Singapore. Madalas nakakapagod ang buhay sa Singapore pero nakakayanan din naman sa laki ng sweldo at mga day-off.
17. Mataas ang ambisyon ni Nita. Gusto niyang umasenso at maraming pangarap sa buhay. Subalit maaga siyang nabuntis ng kasintahang hindi rin pinanindigan ang responsibilidad nya. Naiinis si Nita sa sarili nya at sa buhay nya. Nakikita niyang balakid ang kahirapan, ang pamilya niya at pati na rin ang anak niya. Nang maging 2 taon ang anak niya, agad niyang sinunggaban ang makapagtrabaho sa Singapore. Gusto niyang tumakas at pagsikapang makamit ang pangarap niya at ang magkaroon ng komportableng buhay.
18. Matatanggap pa rin ni Mike si Nita at handang makipagsapalaran ito sa Cebu sa piling ng kasintahan. Hindi dapat ikahiya ni Nita ang tinalikurang buhay, sabi ni Mike. Susunod si Mike sa Pilipinas, matanggal man sa trabaho o hindi. Magkakaroon na ng tapang ngayon si Nita na harapin ang buhay sa Cebu na may pag-asa at pangako kay Mike na hindi bibitaw sa relasyon nila kahit ano ang mangyari.
19. Sasakay na ng eroplano si Nita pauwi ng Pilipinas. Titingin sa ticket at boarding pass niya. Pag-upo sa loob ng eroplano, sisilip si Nita sa bintana para tingnan sa huling pagkakataon ang Singapore. May pangamba pa rin siyang nararamdaman pero matapang na niya itong susuungin. Ngumiti nang bahagya si Nita habang nakasilip sa bintana ng eroplano. May pag-aalinlangan pa rin pero wala nang dapat itago o takasan.